

СТАНОВИЩЕ

за защита пред Научно ЖУРИ във ВСУ, Варна
на 25 февруари 2022, ... часа

ОТ: **проф. д.с.н. Михаил Стоянов Мирчев**, катедра „Политология“,
факултет „Международна икономика и политика“, УНСС, София

ОТНОСНО: дисертационен труд за присъждане на
научна степен „доктор на науките“
в професионално направление 3.3. „Политически науки“,
към докторантска програма „Политология“
на ВСУ „Черноризец Храбър“, Варна

АВТОР на дисертационния труд:

д-р АРКАДИУШ МЕЛЛЕР

ТЕМА на дисертационния труд:

**„Политически анализ на изборите в полския Сейм от 1919 г., на
примера на Плоцк Мазовия“**

ОСНОВАНИЕ за представяне на становището:

Участие като външен член в Научното жури, определено със заповед на Ректора на ВСУ, с № 985 от 12 декември 2021.

1. Информация за дисертанта

Колегата Аркадиуш Меллер (роден 1985) е защитил образователна и научна степен **доктор през 2014 г.**, в the *Faculty of Political Sciences and International Studies* of the Nicolaus Copernicus University in Toruń.

Редовен докторант е в Катедрата във ВСУ от 2017.

Вероятно дисертантът е подписал **Декларация за Оригинаалност и Авторство** (за научна колегиална етичност), по чл. 27, ал 2 от ЗРАСРБ, както и е подписал **Декларация за Съответствие** с М.Н.Из., по чл. 26, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ. От справката на дисертанта се вижда, че авторът има достатъчно точки.

2. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е в **обем от 231 авторски страници** – плюс 28 стр. с приложени таблици и графики.

Представени са **източници** като използвана **литература**: 46 броя научни статии, 57 броя научни и научно-приложни монографии, отделно дневници и възпоменания, много архивни документи, статии в пресата, няколко текста от интернет. Всички източници са на **полски** език. Не виждам източници на други езици, въпреки, че докторантът декларира знаене и ползване на руски, английски и немски езици.

Общо взето това е **достатъчен обем като минимално изискване** за една докторска дисертация за научната степен „доктор на науките“.

Мога да констатирам, че в тясното поле на своя изследователски интерес докторантът **познава детайлно** източниците и научната литература. Ако има проблем, то е в **прекалено тясното фокусиране** на труда.

3. АКТУАЛНОСТ на темата и проблематиката

Темата и проблематиката на дисертацията, въпреки че тя по същество е **историографска** и ни отправя към политическа ситуация от преди 103 години, може да се каже, че притежава някои **елементи на актуалност**. Напр. от гл.т. на избирателното гражданско право за всички, които са **навършили 21 години** – днес питаме защо не от 18 години нагоре; за всички, **вкл. жените** – Полша е една от първите страни с равно избирателно право на жените; за избирателно право **без образователен и имуществен ценз** – днес се поставя въпросът за ограничаване на избирателното право под минимална цивилизована норма за образование, под някаква форма се намеква и за връщане към някакви форми на имуществен и данъчен ценз върху избирателното право; за провеждане на **изборите в един ден** във всички региони на страната – а не както е станало тогава фактически от Януари 1919 до Март 1922 г. в различните региони; за провеждане на избори **не само в рамките на актуалната независима държава**, но и в региони, които в момента на избори са под окупация или други форми на чужда власт.

Всички тези неща, вероятно и други, правят по един особен и отдалечен времево, по един индиректен начин настоящата работа **актуална и със съвременни** политически и политологични проекции.

Самият автор споменава това в своя автореферат, но не го определя като своя основна задача. Актуалните проекции могат да се направят и от читателите, и от колегите на автора.

4. ОБОБЩЕНА оценка за дисертационния труд

Безспорно има **съответствие между заглавие и съдържанието** в текста.

Логиката в структурата и последователност на изложението е убедителна.

Според мен, има и очевидна **практическа приложимост** на резултатите от този авторски труд – както в работата на политици и политолози, така и в работата на журналисти и обществени анализатори, както и от страна на юристи конституционалисти.

Езикът и стилът на изложението са добри. Така авторът ясно **експлицира** подхода и аналитичните си акценти, а читателят има възможност **структурирано** да опонира или да доразвива предложения анализ и моделиране.

Информационните източници в този вариант на дисертационния труд е представен достатъчно добре, макар, че източниците са само от едно локално поле – на полски език.

Научният апарат, в смисъл на теории и политологични модели, на съответна теоретико-методологична постановка, на основни работни теоретични понятия, в тази работа няма. **Няма и традиционната първа глава**, която като правило се отдава на

теоретичен реферативен обзор в полето на работата, там се въвеждат основните понятия и теоретични подходи, които са използвани в работата. В този смисъл тази работа е **особена**.

Като цяло работата е **историографска**, много подробна и струва ми се коректна от гледна точка на фактологията. И в това е нейната ценност.

ОБЕКТ на дисертацията са изборите за Законодателен Сейм от 1919 г. в региона на Плоцк Мазовия – определен от учени и граждански активисти през 1925 г. като един отделен географско-исторически регион, в перспективата на Полското кралство и на Прусия.

Главна ТЕЗА на работата е, че при първите всеобщи парламентарни избори в региона решаваща роля са изиграли въпросите за присъствието на **религията в държавните училища**, и общо за мястото на **Църквата в обществения живот**, както и начинът за **противодействие на радикалните** политически методи и радикалните социални реформи. И от това се предопределят изборните резултати.

Главната ХИПОТЕЗА е, че в изборите за Сейм определяща роля е имало отношението към **светската власт** и държава, **светските държавни училища**, политическото **равенство на жената**, радикалните политически реформи. И че точно това прави онези събития и проблеми **актуални в съвременната** политическа и гражданска ситуация на Полша.

ЦЕЛта на това фокусирано изследване е детайлен анализ на обществената ситуация на изборите от 1918-1919 г. за Сейм в региона и търсене на аналогии и актуалност със сегашната ситуация и политически дилеми в Полша.

Анализът по своя характер е **политологичен**. Работата е извършена с използване на метода на **съдържателен анализ** – на юридически документи и текстове, на специализираните изборни документи, на политически програми и декларации на тогавашните партии, на идеологизирани журналистически анализи. Използван е и метод на **институционален анализ** – за да се опишат и обясняват механизмите на функциониране на политическите институции. Търсена е и съответна **историческа проекция** – при генезиса и изявата на съответни фактори и политически сили.

Трудът има **Въведение и Заключение**, и **три глави** – Генезис на полската независимост, Изборите в новата държава, Изборите за Законодателен Сейм в Плоцк Мазовия. Накрая има колекция от **таблици и диаграми**.

5. ОЦЕНКА на научните и научно-приложните РЕЗУЛТАТИ и ПРИНОСИ

В автореферата **НЕ са формулирани авторски приноси** – теоретико-методологични, практико-приложни, методическо-изследователски.

Вместо това са формулирани (с. 43-46) **седем извода** – обобщаващи тематичните занимания на докторанта с изследваната проблематика. Това е нещо като FINDIGS, но не е

формулиране на приноси. По своето съдържание те са в полето на **практико-приложни** приноси.

Така не е изпълнено едно основно изискване за представяне на текста за защита пред Журито. В порядъка на компромис с този докторант, очаквам **такива авторски приноси да бъдат формулирани** (оптимално става дума за 3-5 приноса) и да бъдат **представени пред уважаемото Жури** на 25 февруари.

6. ОЦЕНКА на публикациите по ДИСЕРТАЦИЯТА

Посочени са 8 глави в научни монографии, плюс 4 монографии в съавторство. Тук стои въпрос дали има необходимите разделителни авторски протоколи?

Една от монографиите е самостоятелна на автора, публикувана е на български, през 2020, с идентично заглавие като това на дисертацията.

Посочени са 12 бр. авторски научни статии от периода 2014-2020 г., плюс 2 бр. речникови статии с по 4 стр.

Публикациите така са представени, че не става ясно какъв е езикът на публикуване – навсякъде ли е полски, или има и на руски език?

Като цяло може да се каже, че представените публикации на дисертанта **съответстват на конкурс** за образователна и научна степен „доктор на науките“.

7. Оценка на АВТОРЕФЕРАТА

Представеният автореферат е от 44 стр. текст на руски език.

Приложен е списък с текстове на дисертанта, публикувани след защитата на докторска дисертация през 2014 г.

Като обща оценка, рефератът **адекватно представя** структурата и съдържанието на дисертацията.

8. Критични бележки, препоръки и въпроси.

В горния текст на това становище вече направих някои бележки и препоръки.

Вече казах, че на защитата очаквам формулиране на 3-5 приноса – в съдържателен план, а не в описателен, както е направено в автореферата.

9. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Като имам предвид всичко представено дотук, считам, че дисертационният труд на тема **„Политически анализ на изборите в полския Сейм от 1919 г., на примера на Плоцк Мазовия“**

отговаря на минималните изисквания, за да може да се присъди научна степен **„доктор на политически науки“ на АРКАДИУШ МЕЛЛЕР.**

Аз гласувам „ЗА“ и си позволявам да препоръчам на уважаемите колеги също да подкрепят избора.

04 февруари 2022
София

ПОДПИС: .....
/проф. д.с.н. Михаил Мирчев/